

**Propozycje tematów badań antidyskryminacyjnych
zebranych między 14 stycznia a 15 lutego 2014r.**

Tematy zakwalifikowane pod względem formalnym

Przesłanka: Niepełnosprawność

l.p	Temat	Instytucja/ organizacja	Konkluzje opinii ekspertów
1.	Badanie stopnia dyskryminacji osób niepełnosprawnych jako osób pieszych; Dyskryminacja osób niewidomych w zakresie dostępu do chodników	Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, Klub Inteligencji Niewidomej RP	Skala tego problemu jest duża –występuje w każdym mieście w mniejszym lub większym stopniu. Zastawianie chodników utrudnia poruszanie i życie codzienne, ale nie wyklucza aktywności osób z niepełnosprawnością. Temat ten był przedmiotem badań, choć raczej w szerszym kontekście – barier architektonicznych, np. mapa SISKOM-u, czy projekt Mazowii. Ewentualne badanie można przeprowadzić w ramach spacerów etnograficznych/badań w działaniu angażujących osoby z różnymi niepełno sprawnościami, które dokonywałyby oceny przestrzeni publicznej. Projekt ma potencjał medialny, ewentualne zmiany negatywnego postępowania nie pociągając dużych kosztów, czyli opublikowanie i nagłośnienie wyników może zmienić rzeczywistość. Rekomendacja do realizacji.
2.	Ocena zakresu i form dyskryminacji osób chorujących na nadwagę i otyłość w obszarze opieki zdrowotnej	Klinika Chirurgii - Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej; Społeczny Rzecznik Praw Osób Chorych na Otyłość	Brak dostępnych danych nt. skali występowania tego zjawiska. Brak informacji o dostępnych raportach z badań w tym temacie. Realizacja proponowanych badań ma sens tylko jako element kampanii, czy też szerszego przyjrzenia się problemowi – np. opracowanie publikacji eksperckiej, rozpoczęcie debaty publicznej, itp.
3.	Dostępność usług rynku pracy dla osób z niepełnosprawnościami	Fundacja Aktywizacja	Skala tego zjawiska jest duża. Istnieje wiele publikacji polskich i zagranicznych poruszających ten problem. Brak jest jednak całościowych opracowań. Proponowane podejście, czyli uwzględnienie perspektywy instytucji publicznych i niepublicznych oraz osób z różnymi niepełnosprawnościami wydaje się optymalne. Jest niestety dosyć kosztowne. Badanie w proponowanym wniosku jest zbyt szerokie by zrealizować rzetelnie przy obecnym budżecie RPO.
4.	Dyskryminacja pracowników chorych na stwardnienie rozsiane	Fundacja Pro Re Publica	Brak informacji co do dostępnych raportów opisujących dane zjawisko. Prawdopodobieństwo wystąpienia problemu może być duże w odniesieniu do danej grupy dyskryminowanej. Temat jest możliwy do zbadania - prawdopodobnie najlepiej byłoby wyjść od osób chorych i analizować poszczególne studia przypadków. Wyniki takiego badania byłyby przydatne dla środowiska osób chorujących na stwardnienie rozsiane, jednak wnioski nie byłyby możliwe do przełożenia na inne rodzaje chorób i niepełnosprawności, dotyczyłyby jednej grupy chorujących.

5.	Polityka zatrudnienia w organizacjach medialnych	KRRiT	Skala problemu jest prawdopodobnie duża. Brak jest informacji, czy istnieją raporty odnoszące się stricte do skali występowania dyskryminacji w zatrudnianiu w organizacjach medialnych. Zgłoszony temat jest możliwy do zbadania - jeśli chodzi o odsetek zatrudnionych wystarczy analiza danych zastanych, jeśli zaś chodzi o procedury pracodawców to albo zapytania, albo wywiady jakościowe. Doprecyzowania wymagałaby też sama definicja organizacji medialnych. Wiedza pozyskana wskutek przeprowadzenia badania może mieć duże zastosowanie, ale po modyfikacjach i popatrzeniu na wyniki w kontekście roli mediów i wizerunku osób z niepełnosprawnościami. Należałoby równolegle zbadać/bądź tylko zanalizować dostępną literaturę na temat wizerunku osób z niepełnosprawnościami w mediach i zestawić te wyniki w ramach dyskusji na temat możliwości zmiany wizerunku niepełnosprawności i wpływie na ten wizerunek polityki kadrowej.
6.	Dyskryminacja osób z zaburzeniami psychicznymi (opinia obok łączy trzy poniższe tematy)	Integracja Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi	Opinia PK: Prawdopodobieństwo występowania zjawiska dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi jest duże. Temat był już poddawany analizom badawczym, choć niekoniecznie w ramach badań koncentrujących się tylko na osobach z zaburzeniami psychicznymi. Propozycja badania mogłaby być podjęta w ramach badań jakościowych i studiów przypadków/wywiadów indywidualnych. Wyniki badań istotnie pomogłyby przede wszystkim w nagłośnieniu problemów, lobbingu, ale też szukaniu rozwiązań i przeciwdziałaniu dyskryminacji. Warto połączyć wszystkie proponowane obszary badawcze przez wnioskujących i zrealizować jedno badanie o sytuacji życiowej i przypadkach dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi (przy zawieraniu małżeństw, w mowie nienawiści, w profilaktyce, dostępie do leczenia), albo realizować te tematy ale w odniesieniu do różnych przypadków niepełnosprawności, np. zawieranie małżeństw przez osoby z niepełnosprawnościami, dostęp do leczenia – wtedy można połączyć z osobami otyłymi, itp.
6a	→ Dyskryminacja osób z zaburzeniami psychicznymi w dostępie do leczenia i opieki środowiskowej/dostęp do działań profilaktycznych	Integracja Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi	Opinia HK: Zjawisko to występuje w Polsce powszechnie ze względu na znaczne niedoszacowanie środowiskowego systemu opieki psychiatrycznej w kraju. Informacje o skali tego zjawiska zawarte są w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego. Uwzględniając fakt archaicznego modelu opieki psychiatrycznej w Polsce należy założyć, iż ponad 1,5 mln osób manifestujących zaburzenia psychiczne jest dotkniętych problemem ograniczonego dostępu do opieki specjalistycznej. Temat ten nie został przebadany, a jest możliwy do zbadania m.in. w formie badania ilościowego przeprowadzonego wśród pacjentów leczących się w instytucjach opieki psychiatrycznej, lub w formie badania jakościowego przeprowadzonego wśród osób z zaburzeniami psychicznymi, ich rodzin i profesjonalistów skupionych wokół programów wsparcia społecznego. Wyniki badania mogłyby mieć przełożenie na poprawę funkcjonowania psychiatrycznej opieki zdrowotnej.
6b	→ Dyskryminacja osób z zaburzeniami psychicznymi przy zawieraniu związków małżeńskich	Integracja Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami	Opinia HK: Problem dotyczy osób z zaburzeniami psychicznymi pośrednio. Zapis art. 12 KRiO nie jest zapisem powszechnie stosowanym, jednakowoż stanowi przejaw legalnej dyskryminacji wymienionej kategorii obywateli. Społeczna skala zjawiska jest marginalna, jednakowoż znacząca w krajowym porządku prawnym, który w dłuższej perspektywie wpływa na kształtowanie się negatywnych postaw społecznych wobec osób z zaburzeniami psychicznymi umożliwiając przejawy potencjalnych

		Psychicznymi	zachowań dyskryminacyjnych. Temat jest możliwy do zbadania – metodą ilościową (badanie urzędników USC; ogólnopolski, reprezentatywny sondaż) lub metodą jakościową (próbą byłaby grupa osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego skupionymi wokół programów wsparcia społecznego). Wyniki badania mogłyby stanowić argument na likwidację zapisu prawa będącego jaskrawym przejawem legalnej dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.
6c	→ Stygmatyzacja i dyskryminacja osób z zaburzeniami psychicznymi w mowie nienawiści	Integracja Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi	Opinia HK: Często nadużywa się w mediach słów związanych z chorobą psychiczną jako synonimów między innymi „braku odpowiedzialności”, „agresji”, „ataku”. Brakuje w społeczeństwie świadomości, iż problem ten jest związany z dotkliwą dyskryminacją osób z zaburzeniami psychicznymi. Temat nie został do tej pory ujęty w formie badania. Mógłby być podjęty w ramach badania ilościowego na reprezentatywnej próbie badawczej. Wyniki takiego badania miałyby zastosowanie w przygotowywaniu wskazań dla szkoleń i kampanii antydyskryminacyjnych.
7.	Penalizacja osób chorujących psychicznie, dyskryminacja osób z niepełnosprawnościami w polskim systemie penitencjarnym	Instytut Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego; Wydział Architektury - Politechnika Gdańska; Stowarzyszenie Polska Platforma Bezpieczeństwa Wewnętrznego	Analizując doniesienia medialne i wycinkowe dane można szacować, że prawdopodobieństwo wystąpienia problemu jest dość duże. Trudno oszacować skalę zjawiska - penalizacja sama w sobie dotyczy niewielkiego odsetka populacji, ale już dyskryminacja w zakładach karnych pewnie dotyczy większości osadzonych. Temat był już przedmiotem wycinkowych badań, a także interwencji RPO. Możliwe jest przeprowadzenie badania, np. poprzez analizę akt, ewentualnie studiów przypadków. Proponowany temat dotyczy niewielkiej grupy, ale bardzo dla niej istotny. Warto rozszerzyć tematykę – tzn. objąć badaniem nie tylko się chorujących psychicznie, ale zając się penalizacją osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Warto rozważyć przy podjęciu decyzji o realizacji badania stworzenia pakietu razem z projektem poświęconym dostępności sądownictwa dla osób z niepełnosprawnościami
8.	Dostępność sądownictwa dla obywateli i obywaterek	Fundacja RÓWNOŚĆ.INFO	Skala problemu dla wybranych grup stosujących alternatywne formy komunikacji może być duża, jednak dla całej populacji – minimalna. Brak jest informacji o tym, czy temat został już przebadany. Jest to możliwe do realizacji – np. poprzez wycinkowe badania, czy też studia przypadków. Wnioski z takich badań mogą być przydatne dla procedur sądowych. Zakres tematyczny badania jest wąski, warto połączyć z tematem poświęconym dyskryminacji osób z niepełno sprawnościami w polskim systemie penitencjarnym w ramach jednego projektu poświęconego polskiemu sądownictwu i więziennictwu.
9.	Dyskryminacja osób głuchych w dostępie do edukacji	Polski Związek Głuchych Oddział Łódzki	Skala występowania problemu w odniesieniu do opisywanej grupy jest prawdopodobnie duża. Kwestia ta nie dotyczy, bądź dotyczy w niewielkim stopniu np. osoby niedosłyszące. Były przeprowadzane badania dotyczące edukacji włączającej i różnych niepełnosprawności, jednak nie było badań skoncentrowanych na osobach głuchych. Możliwe jest przeprowadzenie badań jakościowych jak i ilościowych w tym temacie - populacja jest relatywnie niewielka, dane SIO pozwalają na zidentyfikowanie placówek. Problem dotyczy szerszego kontekstu, czyli dyskusji o traktowaniu Głuchych i ich miejscu w

			społeczeństwie, wydaje się, że obecnie dostępne studia przypadków dosyć dobrze pozwalają na zdiagnozowanie barier, więc realizacja badania jedynie w niewielkim stopniu zmieniałaby sytuację (danie dodatkowych argumentów, możliwość powoływania się na wyniki niezależnej instytucji).
10.	Dyskryminacja osób z niepełnosprawnością w sektorze usług bankowych	Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego	Skala problemu - w zależności od rodzaju niepełnosprawności – może być duża. Były przeprowadzane badania w tej tematyce, ale nie o charakterze całościowym. Temat jest możliwy do przebadania - w ramach analizy procedur, tzw. tajemniczego klienta, studiów przypadków, a nawet ankiet – w zależności od doprecyzowania tematyki. Wnioski znalazłyby zastosowanie przy działaniach lobbingsowych wobec banków, zmianie rekomendacji, istniejących narzędzi, procedur, usług. Temat jest wart zbadania, ale po pozyskaniu do współpracy Związku Banków Polskich, albo nawet uzyskaniu zewnętrznego finansowania. Sam w sobie, czyli robiony niezależnie i bez współpracy z bankami raczej nie przyniósłby takich efektów.